

SEGURETAT i SALUT LABORAL II
DIPLOMATURA DE RELACIONS LABORALS - UAB

Curs 2005-2006

Professors: Josep Espluga (Despatx B1-177) / Xavier Caballero (Despatx B2-189)
Departament de Sociologia UAB

(VALIDAT PER AL CURS 2008/09)

PROGRAMA

1. CONDICIONS DE TREBALL I CONDICIONS D'OCUPACIÓ

- 1.1. Sinistralitat a Catalunya, Espanya i Europa. Determinants.
- 1.2. Conceptes generals. Relació Condicions de Treball/Condicions d'Ocupació
- 1.3. Condicions d'ocupació: Tipus de contracte, Pluriocupació, Salari, Tipus de lloc de treball. Condicions d'Ocupació segons l'ENCT (Enquesta Nacional de Condicions de Treball).
- 1.4. Condicions de treball segons l'ENCT.

2. ORGANITZACIÓ DE LA PREVENCIÓ

- 2.1. Evolució dels models preventius. Dels factors tècnics/factors humans (Heinrich) a l'empresa com a sistema sociotècnic.
- 2.2. Filosofia preventiva de la LPRL i organització proposada: Principis preventius. Delegats de prevenció, Serveis de Prevenció, Comitès de Seguretat i Salut en el Treball.
- 2.3. Responsabilitats legals en prevenció.
- 2.4. Organització de la prevenció a Espanya segons l'ENCT

3. AVALUACIÓ DE RISCOS

- 3.1. El paper de l'avaluació de riscos en la gestió de la prevenció.
- 3.2. Concepte de "risc" i "factor de risc" y interrelacions.
- 3.3. Tipus d'avaluacions de riscos laborals. Fases del procediment estàndard.
- 3.4. Les dimensions psicosocials dels riscos laborals. Percepció social del risc.

4. VIGILÀNCIA DE LA SALUT

- 4.1. La Vigilància de la Salut: Objectius.
- 4.2. Metodologia.
- 4.3. Àmbits de la vigilància.
- 4.4. Sistemes d'informació. Metodologia Sentinella

5. CONDICIONS MATERIALS DE SEGURETAT

- 5.1. Definició. Conceptes generals
- 5.2. Riscos materials i la seva prevenció: Protecció de màquines, Equips de transport, Risc elèctric, Risc químic, Risc d'incendi, Risc de caigudes
- 5.3. Norma de seguretat i senyalització
- 5.4. Equips de protecció individual

6. CONTAMINANTS

- 6.1. Definició de contaminants. La Higiene Industrial
- 6.2. Classificació dels contaminants. Característiques i efectes sobre la salut.
- 6.3. Metodologia d'actuació preventiva en higiene industrial. Concepte de dosi i mesura de l'exposició
- 6.4. La valoració dels contaminants: Criteris de valoració ambientals i biològics: TLV, BEI, etc. Càlcul de l'Exposició Màxima Permesa.

7. CONDICIONS AMBIENTALS

- 7.1. Soroll.
- 7.2. Vibracions.
- 7.3. Il·luminació.
- 7.4. Radiacions.
- 7.5. Condicions termohigromètriques.
- 7.6. Prevenció i control de les exposicions.

8. CÀRREGA DE TREBALL

- 8.1. Definició.
- 8.2. Càrrega física: estàtica i dinàmica. Conseqüències.
- 8.3. Càrrega mental. Sobrecàrrega i infracàrrega. Conseqüències.
- 8.4. Mesures preventives. Ergonomia i Organització del treball.

9. FACTORS PSICOSOCIALS i ORGANITZACIÓ DEL TREBALL

- 9.1. Factors psicosocials i estrès.
- 9.2. Demandes del treball, control sobre el propi treball, percepcions individuals, efectes sobre la salut i mesures preventives.
- 9.3. El burnout.
- 9.4. L'assetjament moral al treball.
- 9.5. L'organització del temps de treball. Treball a torns i treball nocturn.

10. LA SÍNDROME DE L'EDIFICI MALALT

- 10.1. Definició. Característiques.
- 10.2. Efectes sobre la salut.
- 10.3. Factors de risc i mesures preventives.

11. PLANS D'EMERGÈNCIA

- 11.1. Definició
- 11.2. Fases principals
- 11.3. Documentació bàsica

OBJECTIUS

- Conèixer els principals factors de risc en l'àmbit laboral, les formes d'identificar-los i d'avaluar-los, així com els seus efectes sobre la salut i la seva incidència en la realitat laboral catalana i espanyola.
- Conèixer els elements necessaris per a planificar i organitzar la prevenció d'aquests factors de risc a l'empresa.
- Comprendre la importància de l'organització del treball per a assolir el benestar físic, psíquic i social dels treballadors i les treballadores, així com la incidència del risc i la salut en les relacions laborals.

AVALUACIÓ

- L'avaluació del curs es farà mitjançant un examen final.
  - Hi haurà unes lectures obligatòries que es discutiran a classe i que formaran part del material d'examen. Cada professor informará als alumnes sobre el pes que tindràn en la nota final.
  - Hi haurà treballs opcionals per aquells i aquelles alumnes que així ho vulguin.
-

BIBLIOGRAFIA Bàsica

(Qualsevol dels següents manuals)

ESPLUGA, J.; CABALLERO, J. (2005) *Introducción a la prevención de riesgos laborales: Del Trabajo a la Salud*. Barcelona: Ariel.

GARCÍA BENAVIDES, F.; RUÍZ FRUTOS, C.; GARCÍA GARCÍA, A.M. *Salud laboral. Conceptos y técnicas para la prevención de riesgos laborales*. Barcelona: Masson, 2000. (2a edició)

NOGAREDA, C. (coord.) *Condiciones de Trabajo y Salud*. Madrid: Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo, 2000.

BIBLIOGRAFIA General

ACGIH. *Valores límite para sustancias químicas y agentes físicos en el ambiente de trabajo (TLVs); Índices Biológicos de exposición (BEIs)*. A: Seguridad y Salud en el Trabajo, nº36. Valencia: Generalitat Valenciana, 1999 [o edicions posteriors].

AGUSTÍ JULIÀ, J. (dir.) *Estudio de la prevención de riesgos laborales*. Madrid: Consejo General del Poder Judicial, 1999.

BERENGUER SUBILS, M.J. *El síndrome del edificio enfermo. Metodología de evaluación*. Madrid: Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo, 1994.

BESTRATEN, M. (coord.) *Seguridad en el Trabajo*. Madrid: Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo, 1990 (2ªed.) [o edicions posteriors]

CEPYME & COMISIÓN EUROPEA D.G.Vª. *Guía para la prevención de riesgos en la PYME*. Madrid, 1996.

DURÁN, F. *Informe sobre riesgos laborales y su prevención. La seguridad y la salud en el trabajo en España*. Madrid: Secretaría General Técnica, Ministerio de Presidencia, 2001.

GÓMEZ-CANO, M. (coord.) *Evaluación de Riesgos Laborales*. Madrid: Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo, 1996.

GONZÁLEZ SÁNCHEZ, J.J. *Seguridad e Higiene en el Trabajo. Formación histórica y fundamentos*. Madrid: CES, 1997.

GUASCH, J. (coord.) *Higiene Industrial*. Madrid: Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo, 1994. [o edicions posteriors]

- INSTITUTO NACIONAL DE SEGURIDAD E HIGIENE EN EL TRABAJO, *IV Encuesta Nacional de Condiciones de Trabajo. Avance de resultados*. Madrid: INSHT, 2000.
- INSTITUTO NACIONAL DE SEGURIDAD E HIGIENE EN EL TRABAJO, *V Encuesta Nacional de Condiciones de Trabajo. Avance de resultados*. Madrid: INSHT, 2004.
- INSTITUTO NACIONAL DE SEGURIDAD E HIGIENE EN EL TRABAJO, *Límites de exposición profesional para agentes químicos en España*. Madrid: INSHT, 1999. [i edicions posteriors]
- MONTERO, J.M. *Análisis sociológico de los accidentes laborales*. Madrid: Instituto Social de la Marina, 1986.
- MORENO, N. *La Vigilancia de la Salud en el Medio Laboral*. Barcelona: Centro Nacional de Condiciones de Trabajo, 1993.
- MONTOYA MELGAR, A.; PIZÁ GRANADOS, J. *Curso de Seguridad y Salud en el Trabajo*. Madrid: McGrawHill, 2000.
- NOGAREDA, C. (coord.) *Psicosociología del Trabajo*. Madrid: Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo, 1995.
- PARMEGGIANO, L. (ed.) *Enciclopedia de Salud y Seguridad en el Trabajo* (3ª ed.). Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1989.

LEGISLACIÓ MÉS IMPORTANT

- LEY 31/1995, de 8 de noviembre, de Prevención de Riesgos Laborales (LPRL)*. BOE 269, de 10 de noviembre 1995.
- Real Decreto 39/1997, de 17 de gener, Reglamento de los servicios de prevención (RSP)*. BOE 27, de 31 de enero 1997.
- LEY 54/2003, de 12 de diciembre, de reforma del marco normativo de la prevención de riesgos laborales*. BOE núm. 298 de 13 de diciembre 2003.

Altres reglaments que desenvolupen la LPRL, que s'esmentaran a les classes.

WEBGRAFIA

- <http://www.mtas.es/insht>: Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo.
- <http://www.gencat.es/treball/cscst>: Centre de Seguretat i Condicions de Salut en el Treball (Generalitat de Catalunya)
- <http://www.eiro.eurofound.ie>: Observatori Europeu de Relacions Laborals.
- <http://agency.osha.eu.int>: Agència Europea de la Seguretat i la Salut en el Treball.
- <http://es.osha.eu.int>: Red española de seguridad y salud en el trabajo.
- <http://ilo.org/public/spanish/>: Organització Internacional del Treball.
- <http://www.wfc.org/español/who.html>: Organització Mundial de la Salut.
- <http://www.etuc.org/tutb>: Bureau Technique Syndical Européen pour la Santé et la Sécurité.
- <http://www.istas.es>: Instituto Sindical de Trabajo, Ambiente y Salud (CCOO).
- <http://www.cdc.gov/niosh/norhmpg.html>: National Institute of Occupational Safety and Health (USA).
- <http://blues.uab.es/osha/>: Oficina de Seguretat i Higiene Ambiental (UAB)
- <http://www.uv.es/seguridadlaboral> (Psicología de la Seguridad y Prevención de Accidentes)
- <http://www.unites.uqam.ca/pistes> (Perspectives interdisciplinaires sur le travail et la santé)

<http://seguridadintegral.org>. Revista de seguretat integral.

<http://www.anap.es/> Asociación Nacional de Auditores de Prevención de Riesgos del Trabajo de España.

<http://turva.me.tut.fi/cis/spanish> Internacional de Información sobre Seguridad y Salud en el Trabajo (CIS-OIT).

<http://www.eurofound.ie/>: European Foundation for the improvement of living and working conditions.

<http://www.iosh.co.uk/>: Institution of Occupational Safety and Health (Gran Bretanya).

<http://www.occuphealth.fi/>: Instituto Finlandés de Salud Ocupacional.

<http://seguridad.tecnicos.org/>: Seguridad y Salud Laboral: Directorio de recursos hispanos en Internet.